

НЕУМОРНИ ИНЖЕЊЕР

Аврам ИЗРАЕЛ

НАЈПОЗНАТИЈИ БЕОГРАЂАНИН
ТОКОМ БОМБАРДОВАЊАДобар глас
у зло времеЧУВАР
ЖИВОТА:
Аврам
ИзраелУручење
признања
јеврејског
парламентаСа Лавинијом
ДевенпортСкућили
се из пепела

- Почетком 2015. године изгорео ми је стан у Вишњичкој бањи. Нико се из Града није сетио да ме пита да ли ми нешто треба. Ипак, захваљујући осигурању успели смо супруга и ја да се поново из пепела скућимо. Нажалост, на хиљаде уништених књига и трауме нико не може да нам надокнади.

Као начелник Центра за обавештавање јавности слао сам кратке поруке које су житељи престонице прихватили, задовољни што неко брине о њима

Породични портрет

ПИШЕ: Нада С. ПЕРАДОВИЋ

Пажња, пажња, ваздушна опасност! Тако је пре нешто више од 20 година на опасност житеља Београда упозоравао чувени Аврам Израел. И док је у лепша времена добри дух српске престонице био Душко Радовић и његово "Београде, добро јутро", ратне 1999. године начелник Центра за обавештавање чувени Аврам постао је нови симбол града. Пуних 78 дана оглашавао је почетак опасности, а грађани су те сирене прозвали шизеламом, док су сирене за завршетак опасности добиле име смирела. Звали су га и добар глас у време зла.

Након бомбардовања људи су га заустављали на улици и поздрављали као најрођенијег. Иако су прошле две деценије и данас га суграђани пропуштају у реду. Са супругом Снежаном ужива у дружењу са четворо унучића које су му подариле две кћерке.

Фудбал и игранке

- Рођен сам у Београду 1951. године као јединац у родитеља. Моји преци су из Шпаније, Јевреји Сефарди, који су пред налетом инквизиције дошли на просторе бивше Југославије. Као породица доживели смо трагедију током Другог светског рата, у Холокаусту је 26 чланова моје породице нестало. Преживео је мој отац у заробљеништву у Немачкој, био је официр, штитила га је Женевска конвенција и дочекао је 1945. Од богатог човека каква је био пре рата дошао је на нулу, ништа није остало. Сусрео се са мојом мајком која је у борби за ослобођење Београда изгубила оца, изгубила је и вереника у партизанима и сестру на Сремском фронту.

- Иако нисмо живели у изобиљу, родитељи су ми обезбедили безбрижно де-

тињство, одрастао сам код зграде Политике, у бермудском троуглу Шуматовац - Под липом - Грмеч. Ту смо проводили младалачке дане играјући фудбал у школским двориштима и расли. Сећам се да смо ми београдски момчићи били срећни идући на те игранке, памтим да су у Градској кафани свирале Силуете. Након завршене средње Електротехничке школе сам се запослио јер нисмо били неког јачег имовинског стања. Али, одлучио сам да студирам уз рад, мада то није била добра комбинација, нисам био ни добар студент, ни добар радник, ни добар момак. Уз много одрицања завршио сам Електротехнички факултет и стекао диплому инжењера телекомуникација. Завршио сам школу резервних официра и постао резервни официр ЈНА. Две године сам провео у Градској телефонској секцији, данас је то Телеком.

- После две године прелазим у Секретаријат народне одбране. Тражили су референта за узбуњивање. Тако је почело моје дружење са народном одбраном и узбуњивањем. Имао сам привилегију и част да учествујем у изградњи система за узбуњивање. У то време се доста полагало на систем народне одбране и друштвене самозаштите. Тада смо ушли у један пионирски посао, а то је формирање Центра за обавештавање, била је то 1978. година. Упозоравали смо на елементарне непогоде и техничке несреће, и добро се извештавали у послу. После извесног времена одлазим у југословенски Ауто-мото савез који је тада био један од четири-пет најбољих у Европи.

Сода као спас

- Латиао сам се тог посла начелника Центра за обавештавање јавности и конципирао сам кратке поруке које су Београђани прихватили јер су схватили да неко брине о њима. Суграђани су ме зва-

ФОТОГРАФИЈЕ: З. РАШ И ЛИЧНА АРХИВА

Деда и унук

Шизеле и смиреле

Чак 274 пута су се огласиле сирене за узбуну, па исто толико пута и за престанак опасности. Најдужа узбуна у Београду је трајала 23 сата. Центар је био у Старом двору у Скупштини града Београда.

Унучићи највећа радост

Крај споменика страдалим Јеврејима на Дорћолу

Због популарности у илегалу

- У једном тренутку током бомбардовања моја и популарност Центра су толико нарасле да су одлучили да ме смене. Од колега из Центра сам касније добио упозорење да се ипак склоним. То су била времена када су падале главе. Седам дана сам био у илегалу у Београду, у сопственом граду. Ишао сам градом осврћући се, загледао испод кола да ли нешто има. Вратили су ме захваљујући тадашњем команданту Штаба цивилне заштите Миловану Бојићу.

Са супругом и унучетом

И дан-данас са тугом и горчином причам сам са собом и с бесом констатујем да би данас мала Милица Ракић била девојка, студенткиња...

дан-данас са тугом и горчином причам сам са собом и с бесом констатујем да би данас мала Милица била девојка, студенткиња. Дете је седело на ноши у кући својих родитеља у околини Батајнице, по којој је сваке ноћи више пута дејствовало. У ноћима када не спавам или када мало спавам сам себи замерам што нисам био дрскији и навалентнији да тражим да се што доследније спроводи систем заштите у Београду. Било је невероватно да људи у таквим налетима бомбардовања уопште и буду у Батајници. Потом, посебно ме чини несрећним страдање у згради РТС.

Скривање у шахту

- И наш Центар био је једна од мета НАТО авиона, ми смо се два пута измештали, али је увек неко морао да остане тамо. Ту тешку улогу добио је један колега Паја. Рекли смо му шта да уради и чим добије знак за узбуну да одмах изађе и оде у парк. Поред просторија Центра постојао је шахт, он је тамо однео нешто хране и воде и радио-станицу. Једне вечери ме позвао и рекао: "Ако се нешто деси, ја ћу пробати ту да се сакријем. Ако буду тукли по згради, знај да сам доле, ако будеш имао радио-везу чућемо се, а ако не, обезбеди да се то одтрпа, да дођеш до мене." Такво поверење колеге се не памти. Године 2004. требало је да будем кандидат СПО за градоначелника Београда, имао сам подршку одбора, али на крају су се одлучили за Драгана Којадиновића који је неславно прошао на изборима.

- Активан сам у Јеврејској општини, председник сам Надзорног одбора фирме која се бави реституцијом имовине жртава Холокауста без наследника. Наша земља је једина у Европи која је донела тај закон. Имам две кћерке, Исидору и Олгу. Од Исидоре која је овде у Београду имам две унуче, Сару и Хану, док Олга живи у Израелу и од ње имам два дечака, Давида и Арона. Усмерен сам на породицу, она ме чини срећним и смиреним.

Време уживања

ли добар глас у зло време. То име су ми Београђани наденули и то је остало 78 дана. Постали смо саставни део сваке породице. Када се нисмо оглашавали у дужем периоду, онда су се Београђани јављали забринуте да нас питају шта је са нама. Као што смо ми бринули о грађанима, тако су и они бринули о нама. Оно што је било кристално у мојој глави кад сам се латио тог посла јесте да будем потпуно искрен са суграђанима. Било је притисака службе државне безбедности, цензора из војске да се ради овако или онако, али ја нисам подлегао притисцима него сам остао доследан. Свих 78 дана агресије било је изузетно стресно, али ипак бих издвојио низ тешких ситуација.

- Сећам се када је НАТО погодио резервоаре ракетног горива који нису били испражњени до краја у Липовачкој шуми. Формирао се токсичан сумпорни облак ношен ветром који је кренуо ка граду. Тада сам на лицу места одлучио да саопштим Београђанима да се заштите благим растворима соде бикарбоне. Схватио сам, пошто заштитних маски није било, да морам да људе упутим на соду бикарбону. Онда је настала читава узбуна у државном врху да ширим панику. Огласила се и тадашња министарка здравља Лепосава Милићевић, потом Урош Шуваковић, али ја сам остао при ставу да увек будем отворен. Притисци ме никад нису уплашили. Ни цензура коју су спровели на Студију Б није ме застрашила јер сам остао при ставу да нико не сме да укине право грађанима на заштиту живота.

- Центар за обавештавање и ја као први међу једнаким људима трудили смо се да сваког минута будемо од користи Београђанима, да их искрено информисамо, да утичемо на њих да одлазе у склоништа и заштите своје животе. Била је ситуација

као у "Одисеји у свемиру" када се преко дана правила атмосфера да се иде у склоништа, да се заштите људски животи јер је то једино што имамо. То сам радио ја, а онда предвече људи су се окупљали на мостовима и трговима и певали и расплетали оно што сам као Пенелопа стварао.

Спречена апокалипса

- Кад су погодили управну зграду Прве искре у Баричу сви су били у паници и страху да НАТО не погоди резервоаре са флуороводоничном киселином. Да се то догодило токсични облак би се брзо кретао према Београду и погодио 500.000 до 700.000 људи. То би била права апокалипса! Стога је у тајности извршено истакање 100 тона те киселине у Саву. Кад узмете само мало те киселине и ставите у воду добијете креч. Ми креч користимо наравно од дезинфекције стабала, па до грађевине. Али, замислите како је кад пустите 100 тона у Саву.

- После бомбардовања енергане у Петрохемији у Панчеву, због страха од експлозије која би имала јачину нуклеарне

бомбе од 10 килотона, испустили су токсичну материју винил-мономер. Услед високе температуре, винил-мономер се виноу у небо и на великој висини кондензовао у токсичне честице које су се ношене ветром рашириле по нашој земљи.

- Данас се негира свако повезивање канцера и последица бомбардовања, али мене је рак погодио. Године 2004. сам осетио потешкоће, отишао код доктора и тумор маркери су ми били повишени, да би ми 2006. био дијагностификован карцином простате... Био сам миран десет година, да би ми се тумор поново вратио. Имао сам 36 зрачних терапија, али овде сам још увек. Терапије сам радио у Бањалуци, и заиста сам био окружен врским лекарима и осећао се добро у веома пријатељском окружењу. Да ли је последица затрваности од бомбардовања, да ли од стреса, али ја у шали кажем да сам рак добио као сувенир из 1999. године.

- Бројне су жртве НАТО агресије. Много пута су ме људи питали шта сам најтеже поднео у данима бомбардовања. Мислим да је то погибија Милице Ракић. И